

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK I.

Ч. 264. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 24-го грудня 1942.

No. 264. Jersey City, N. J., Thursday, December 24, 1942.

VOL. I.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗІРВАНА СКАЛА РОЗДАВИЛА АВТОБУС З ЛЮДЬМИ

АЛИКВИПА (Пенсильванія). — П'ятьдесят тон землі і каміння зірвалось над шляхом недалеко міста Аликвица, Па., і впало на переїжджаючий автобус. Наслідок був страшний: майже всі люди, разом з шофером були роздавлені. Дотепер викопано 21 труїв, а ще мабуть залишається під землею чотири. Лише один кут автобуса не роздавлений. І в ньому врятувався один старший чоловік. Він зазнав лише частинного поранення. Видряпавшись із автобуса він спинив інше переїжджаюче авто, поїхав до міста і там заalarmував місцеві власті.

ПЕРЕДРІЗДВЯНИЙ РУХ.

НЮ ЙОРК. — В передріздвяних днях рух по залізницях змігся. Важко на залізницях дістати місця і не раз навіть на великій віддалі треба цілий час стояти. Чимало місця тепер забирають вояки, котрі приїждять на відпустку. Власті закликали кілька разів цивільних людей, щоб на час свят здержалися з поїздками і дали змогу подорожувати воякам. Міські власті Нью Йорку, в співпраці з різними організаціями, заявили, що всі вояки, котрі перебуватимуть на відпустці в Нью Йорку, а котрі не матимуть нагоди поїхати до своїх родичів, дістануть святочні обіди, дарунки і розвивки підчас свят. — Нажаль ньюйорські дерева цього року не будуть освічені, з огляду на протилежні охорони.

СЕРЕДНІ СТЕЙТИ ДІСТАЛИ ПІДВИЩЕНИЙ ПАЙОК ОЛИВИ.

ВАШИНГТОН. — Голова офісу заряду цін, Ліон Гендерсон, заявив, що середні стейти дістали підвищений пайок паливної оливи. В середніх стейтах тривають великі морози і той пайок треба було підвищити. Він також заявив, що кошти студентів, що триває в східних стейтах, далі продовжуватимуться і в східних стейтах треба буде підвищити пайок. — Адміністратор газоліни і паливної оливи, Гаролд Ікес, заявив, що справа з оливою не представляється так погано, як дехто її малює і нема зовсім потреби попадати в якусь панику. Судячи по нинішнім положенням оливи для конечних потреб тої оливи для всіх знайдеться.

ПІДВИШКА ДЛЯ МІСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Міська рада ухвалила підвишку для всіх робітників і урядників міста, що побирають менше, ніж по п'ять тисяч доларів річно. Посадник Ля Гвардіа незадоволений з того рішення. Він перестеріг раду, що вона має лише в тій справі дорадчий голос, а не рішальний. Він також зробив завагу, що рада, коли ухвалює іншим підвишку платні, повинна застановитись над збільшенням доходів. Радний міста, Коген, закинув посадникови, що йому щось бракує.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ АТЛЕТА.

НЮ ЙОРК. — В ньюйорським шпиталі помер загадкою смертю атлет Кристшен Кегел, що ще недавно відгравав в американським спорті гри в мяча велику роль. Одного дня він прийшов з міста, до свого дому в Джексон Гайтс, приголомшений якимсь ударом. На голові мав рани. Він сів у сінях дому, в котрім мешкав і вже далі не міг піднятися. Навів притомно щось говорив до себе, начеб його хтось копнув у голову. Його забрали до шпиталю, де він, не відзискавши притомності, помер. Поліція тепер старается розкрити ту тайну, себто, чи дійсно хто його копнув у голову, чи може він десь впав і сам зранився.

КУПУВАННЯ НА ПЕРЕД.

ВАШИНГТОН. — В урядових колах Вашингтону знов починають говорити про те, щоби розпочати по цілій Америці кампанію за купно ріжних річей наперед. Себто, люди вже тепер могли б купити собі авто і що місяця на нього складати рати. Але те авто вони дістали б щойно по війні. Цей спосіб поміг би зараз по війні зрушити з місця цивільний промисл, а також, він поміг би в теперішню пору відтягнути з обігу біля шість біліонів доларів, на котрих нема продуктів, та котрі скріпляють інфляційні течії.

ПЕРЕСТОРОГА ПЕРЕД ВИБУХОВИМ ЛАДУНКОМ.

НЮ ЙОРК. — Військові власті видали розпорядок, що в повіті Несо, біля містечок Фармінгдейл і Бетпейдж, Лонг Айленд, один бомбовик, що був змушений осідати, викинув з себе вибуховий ладунок. Колиб хто той ладунок знайшов, хай не рухає його, а зараз повідомить власті, а саме, летунський військовий майдан Мичел Філд. Той ладунок виглядає немов яка яка округла бляшана, або паперова пушка. Колиб та пушка трісла, то з нутра виднітиме жовта субстанція.

Стеля на Харчеві Ціни Піде Вгору

ВАШИНГТОН. — В адміністраційних колах говорять, що план підтримання фермерства державними субвенціями буде занеханий. Замість того буде підвищення стеля на харчеві продукти, щоб у той спосіб дати змогу продуцентам харчів вирівнати кошти праці і перерізки харчів. Піднесення стеля матиме інфляційні тенденції. Але по довгих ваганнях урядові чинники вибрали це як менше зло, бо субвенції фермерства потягнули б за собою великі кошти.

ЗАТОПЛЕННЯ ДВОХ ЯПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІ. — Американські бомбовики, що виконували свою службу біля Соломонських островів, натрапили на японський конвой і його обкидали бомбами. У висліді два японські транспортні кораблі пішли на дно. — На фронті в Новій Гвінеї, в околицях Буні, союзні війська атакують японські позиції, котрі, як подано в вчорашній звіті, „були добре підготовані і укріплені“.

ЗАКЛИКАЮТЬ ДО СПІВПРАЦІ З РОСІЄЮ

НЮ ЙОРК. — Голова комітету взаємодієсин праці, Елмер Дейвіс і дорадник президента Рузвельта в робітничих справах, Сидней Гнамен, в прилюдних промовах закликали до тісної співпраці по війні з союзниками Америки, зокрема з Росією. Вони говорили, що суспільний устрій Росії і Америки, що так з собою ріжняться, не повинні бути в цьому перешкодою.

ПРОДУКЦІЯ ГУМИ В БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Америка, в порозумінні з бразильськими властями, розпочала на широкую скалю продукувати рослини, котрі мають в собі гумовий сок. Для тої цілі американські власті вже в короткому часі винесли в долину Амазонки 50,000 робітників. А опісля буде вислано ще 30,000. Два робітники, за обчисленням знавців, дадуть в наступному році одну тону сирої гуми.

Американські Летуни в Англії Будуть з Весною Готові до Найбільшої Офензиви

ЛОНДОН. — Ген. Генрі Ж. Ф. Милер, що є командантом американської Восьмої Повітряної Сили, яка є в Англії, заповів, що з весною нагороджені там американські повітряні сили будуть цілком певно в такому положенні, що зможуть повести і найбільшу повітряну офензиву. Очевидно, що американські летуни дадуть проглядати, але тут їм про плановану велику офензиву. Генерал Милер заявив, що американські летуни сповняють тепер свої завдання знаменито, налітаючи раз-у-раз Німеччину і окуповані нею краї. Але до офензиви на великанські розміри треба ще більше літаків і матеріалів, які тепер постійно з Америки напливають.

РАТУВАТИМУТЬ МАБУТЬ ТІЛЬКИ ТУНІС

КАЙРО (Єгипет). — Війська ген. Ромеля так скоро відступають з Лівії, що виглядає, що вони навіть не задержаться в Триполісі й не будуть його боронити, а поспішать до Тунісу, щоб там заучитись з частинами німецького ген. Волтера Нерінга і пробувати ставити остаточний опір. Ген. Ромель хоче не допустити, щоб заучились армії ген. Айзенговера і ген. Монтьомері, до чого ці генерали змагають. Кажеться далі, що ворог не є ще розбитий, та що завдяки пригождому для нього теренови він таки виратував дещо війська. Тому треба налягати в Тунісі важкого опору. Це стверджують теж і альянтські командоси.

НАЛЕТ БРИТАЙЦІВ НА МІНХЕН

ЛОНДОН. — Уже п'ятим наворотом бомбардували британські летуни Мінхен, місце народин нацизму. Місто полишено в полум'ях, але втрачено 12 британських літаків. Налет був далішим доказом, що повітряна офензива в Європі є тепер у руках Альянтів.

ПРЕМ'ЄР МАНЧУКА ВІДІБРАВ СОБІ ЖИТТЯ

ЧУНГКІНГ (Китай). — Военне міністерство оголосило, що закінчив самогубством генерал Чанг Чінг-туї, прем'єр Манчука, що є під японською контролею. Він відомий як вояк і політик, близький дорадник останнього китайського короля, що став з ласки японців королем Манчуко. Кажуть, що ген. Чанг відібрав собі життя, бо не міг довше стерпіти японських наємств. Він теж потроїв перед самогубством свою родню та вбив японського дорадника.

ВСЯ ВУЛИЦЯ ДЛЯ НИХ. — Американські вояки, прибувши до якогось китайського міста, вибираються на оглядини його. В першому ряді три сержанти й один „простий“ два уроженці Каліфорнії, один Вискансину, один Північної Кароліни. Світлану переслано радіом з Чунгкінгу.

СОВЕТСЬКІ ЧАСТИНИ ВВІЙШЛИ НА УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ

МОСКВА. — Советська офензива від Дону на захід досягла вже України. Американські кореспонденти подають, що деякі советські частини вже перейшли кілька миль української землі. На полудні офензива змагає до того, щоб зайняти Ростів над Доном. Якщо це сталось, то німці понесли б великанську поразку, бо армія з якого мільона вояків попала б у советську засідку. Іде про ті німецькі війська, що ще є під Сталінградом і на Кавказі. Одиний для них ратунок був би вивітати кораблями через Чорне море, але ледви, чи це їм вдалось. Советські звідомлення дали подають про „безпорядочний відступ“ німецьких військ та про величезну военну добічу. Від 16. грудня, коли то почалась теперішня офензива, як кажуть Совети, вбито або взято в полон 55,000 німців, забрано 108 німецьких повозів, 1,637 гармат, 2,369 машинових крісів і т. д. В однім дні, кажеться у советським военним звідомленню, знищено 7,000 німців на степах над Доном.

ПОСТІЙНО Й ЗАВЗЯТО ВІДБИВАЮТЬСЯ...

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Ось це є все, що можна вичитувати тепер з німецьких военних звідомлень про боротьбу на советсько-німецьким фронті.

ФРАНЦУЗЬКІ ВІЙСЬКА ДЛЯ УКРАЇНИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Швайцарський часопис „Трібін де Женев“ подає, що Гітлер зажадав від Ляваля створення французької армії, яка мала б бути вислана в Україну і до Польщі, щоб там сповняти окупацийну службу над тими краями.

„ГІТЛЕР КАПУТ — АНТОНЕСКУ КАПУТ“.

З СОВЕТСЬКОЮ АРМІЄЮ ПІД СТАЛІНГРАДОМ. — Кореспондент Юнайтед Прес подає свої враження, яке має в розмові з румунськими полоненими: офіцерами і вояками. Отже виходить, що в Румунії ненавидять Гітлера і німецьких наїздників; бо те, що Румунія опинилась по стороні „Осі“ принесло їй таку катастрофу, якої цей край ще ніколи не переживав. Вона скінчиться, кажуть полонені, трагічним кінем для Антонеску, румунського диктатора, наставленого Гітлером. Що так полонені відчувують, каже кореспондент, видно теж і з того, що вони себе вिताють словами „Гітлер капут — Антонеску капут“. Особливо нарікають полонені, що походять з Басарабії, де селяни найбільше втерпіли. Кажуть, що там мордовано й тортуровано ціле населення, перевівши всюди передом повний грабунок. Також в цій Румунії жалують, що край пішов до війни з Росією, з якою Румунія була завжди „в союзі“.

ВДОВОЛЕНІ ТИМ, ЩО ЗАГАРБАЛИ УКРАЇНУ.

СТОКГОЛЬМ. — Нацистський часопис „Фелькішер Беобахтер“ поясняє німцям, щоб не дуже журитись тим, що діється на военному фронті в Африці, бо війна вирішиться в Європі, а зокрема в Росії. Часопис каже, що Німеччина не зацікавлена тепер „справою колоній“, себто в теперішньому значінню Африкою, бо це, що вона здобула в Росії, є для неї вистарчальним. Очевидно, що тут мається на думці природні багатства України, яку нацисти думають навки затримати. Як тільки Росія буде цілком переможена, каже часопис, її полудне, себто Україна, буде визискана економічно для Райху. Але, додає часопис, ця справа ще не така близька, бо війна з Советами може ще тягнутись літами.

НІМЕЦЬКА МОРАЛЬ ПІДУПАДАЄ.

СТОКГОЛЬМ. — Й. Гебельс, нацистський міністер пропаганди, вівзав сотки оточених нацистських пропагандистів розпочати різдвяну кампанію для піднесення моралі населення. Кажуть, що чорні відомості з фронтів дуже пригнобили ціле німецьке населення. Ось це Різдво виглядає для німців найчорніше з усіх, які памятають. Замітне теж те, що в німецькій пресі пишеться тепер про советських вояків як „твердих притирників“, яких тяжко поконати. Також вияснюється німцям, що нема такої війни, в якій не приходилось би переносити тяжкі невдачі.

ДИКТАТ ГІТЛЕРА ЛЯВАЛЕВИ.

ЛОНДОН. — Швайцарські поінформовані джерела подають, що Гітлер дав Лявалеві, голові французького уряду, ультимат, в якому є такі домагання: Винищити проти-літлерівців в Франції, продовжати процес проти бунівшого прем'єра Едварда Ерїота та інших, вдержувати німецьку армію в Франції, віддати всю французьку індустрію в досі неокупованій Франції в німецькі руки, вислати 400,000 французьких робітників до Німеччини. В заміну за сповнення того всього Гітлер обіцяв зліквідувати демаркаційну лінію в Франції й дозволити на поворот французького уряду до Парижа. Теж вимагав поставлення армії, що боролась по стороні Франції. Вона мала б складатись з добровольців. Але нема таких, що вірили, що така армія могла б повстати без примусу.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, а котрим оголошувач хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подинокое число три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
частинною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
Число з суботи (з англійською)	\$2.00	One year	\$2.00
На рік	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Надсилайте Привіти!

Маємо наших в армії. Мають їх у першу чергу — родичі. Мають їх браття та сестри і найближча рідня. Мають їх наші громади. Мають їх наші організації. Мають їх відділи У. Н. Союзу. І всі ними гордяться. А коли так, то чим же було гарно, коли ми на українське Різдво писали їм привіт через „Свободу“ і „Юкринієн Віклі“? І чи не подумали б нам тих привітів, як це тепер буває, з пропагандою за розпродаж воєнних бондів і марок? А зараз ми ще й поможимо таким робом ще й добрій справі — своїй рідній газеті!

Наближається останній річниця, коли можемо надіслати Святотні побажання від своїх організацій, чи від себе самих, щоб були надруковані в тому святотному числі нашої газети, що вийде з нагоди нашого Різдва. У тій справі адміністрація „Свободи“ віднеслась до наших читачів і організацій, а зокрема до урядників відділів У. Н. Союзу на руки відділових секретарів. Хотіли ми, щоб цей завіт стрінувся з прихильним відгомном. Для нас він буде ознакою; що громадянство розуміє вагу свого часопису в ті переломові часи, які отсе переживаємо. Цей відгомін буде разом теж виразом того, що наш загальний свідомий, що висилає своїх синів боротись за добру справу: американську й українську. А коли так, що маємо чергою у тій війні грубу силу і варварство, то треба нам усім дбати теж і про те, щоб державна скарбниця мала потрібні для такої перемоги фонди. Ось це теж повинно знайти відгомін у наших святотних побажаннях.

Вже з цього видно, що „святотні побажання“, що їх думаємо цього року поміщувати в нашій газеті, повинні мати інший характер, відповідаючи духови часу. Не кажемо, що хто має подавати. Це залежить від уподобання кожного, що бажає собі такі побажання в часописі помістити. Піддаємо тільки те, на що слід під теперішню хвилину пам'ятати теж і з нагоди Різдва.

Пам'ятаймо, що навіть ось такі побажання це теж свого роду „історія“. З давних часів „Свободи“, коли приходиться шукати за матеріалами про американсько-українське життя, можна не одно цікаве вчитати теж і з оголошень. Колись можливо хтось буде вчитувати „історію“ теж і з наших „святотних побажань“. Тому пишім просто й щиро, що в душі й на серці, пам'ятаючи в першу чергу за американську землю, що тепер у війні, як теж за поневолений український нарід, з якого ми походимо, та якого гірка доля теж нас журить. Очевидно, що як про одно так і друге не забуде часопис у своїх святотних статтях. Але не шкодить, коли буде слово й від читачів, хочби у виді святотних побажань. Це обмінюється побажаннями — одна Родина. А У. Н. Союз і „Свобода“ з „Юкринієн Віклі“ творять уже доволі велику родину!

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

17)

— Наше? То є, влостиво, ваше діло! — сказав поспішно о. Нестор. — Шож, щастибі, щастибі на все добре! Я не хочу несправедливо судити про Адася й бажав йому всього доброго.

— О, я знаю це, знаю! — з уданим жаром промовила пані Олімпія. — Я знаю, що ви бажаєте йому добра й не відмовите своєї допомогі, коли ходити про те, щоб те добро досягнути.

— Помогі? — з переляком видивився на неї о. Нестор. — Чим же я йому допомогти? Я старий чоловік. Коло панночок із роду-віку не вмів заскакувати...

— Ах, жартуйте, панотче! — весело скрикнула пані Олімпія, вставши також із місця і збираючи зі стола посуду й накривки. — Ну, та це діло важ-

не. Ми ще про нього поговоримо, правда? Аджеж я думаю, що наша довголітня знайомість, наша приязнь дає мені право говорити з вами по щирості! Ну, ну, так до побажання! Ах, а ще одно, трохи не забула! Сьогодні оті молоді люди, що я про них згадувала, Адасевич товариші, будуть у мене в гостині. Хочете, щоб я вас запросила, щоб ви побачили, послушали їх?

— Мені? — знов із переляком скрикнув о. Нестор. — А мене чого між молодих панночків? Що я для них за кумпанія? Ні, ні, дякую красенько!

— Ну, як думаєте. А були б побачили брата тої панночки, про котру я згадувала.

— Брата! А що мене той брат обходить? Ні вже! Я волю посидіти в себе спокійно або пройтися по саду!

До Питання Повоєнної Європи

Поважне занепокоєння в польських кругах викликала поява в Лондоні книжки Джорджа В. Кітона (Keeton) професора права університетської колегії в Лондоні, і Рудольфа Шлесинджера під наголовком: Росія й її західні сусіди. Різні польські часописи на еміграції присвчують книжці довгі замітки, часто полемізуючи з нею завзято. Мусить вона цікавити всякого, що цікавиться майбутнім миром по другій світовій війні.

Польську пресу й політиків занепокоює основна думка цієї книжки, що головною підпорою європейського миру має бути „провідництво“ Росії на сході Європи. Менші національні держави проф. Кітон уважає видно ослабі й між собою занадто посварені, аби на них можна оперти якусь тривалішу міжнародну будову. З огляду на те, що ні Британія ні Америка, на погляд проф. Кітона не зможуть її захочуть цікавитися ближче східною Європою, а Німеччина це край ворожий їй буде переможений, не має іншого виходу, як віддати Росії це провідництво.

З того вступного висновку проф. Кітон і Шлесинджер роблять дальші. Передовсім, що Росія повинна сягати своїми границями далі на захід, ніж вона сягала до вибуху цієї війни, отже передовсім вона повинна дістати всі краї, які вона дістала на основі союзу Сталіна з Гітлером.

Потребу такої розвязки східно-європейського мира проф. Кітон і Шлесинджер доводять на різні заставки. Говорить між іншим, що Росія понесла проти Німеччини великі жертви, що вона витримувала вперто напір нацистів і в цій війні остаточно віднесла перемогу і це все дасть їй „закончисті“ провідне становище між східно-європейськими державами, „головно тими, що належать до славянської раси“.

За такою самою розвязкою східно-європейського питання стоять, на виводи проф. Кітона, і інші згадки. Він добуває приміром у всіх краях, припираних до Росії, сильні протинімецькі настрої й стремління, які їх розполюють прихильно до Росії: в Естонії й Латвії, наприклад, існує ненависть до баалтських баронів, у Литві ненависть до свіжих німецьких окупантів, у Басарабії „значне число населення волю б уряд советський ніж румунський“, навіть у Румунії „є

СЛАВА БОГУ, ЩО МИНУЛОСЬ, БОДАИ НЕ ВЕРТАЛОСЬ!

(Думки з приводу промови був. през. Гувера).

Ті Шевчекові слова насуваються при читанні останньої промови був. през. Гувера, що її він вимовив минулого тижня у Шікаго. През. Гувер належить безперечно до країнних представників старого американського духа. Характеризує його правдиве чоловічостю й безкорисне бажання принести щастя та волю цілому людству. Він ворог всякого політичного лукавства та кривдливості душою; до своїх правдивих американських ідеалів підходить, як на старого політичного діяча, навіть доволі безкомпромісово.

Як на мешканця західної півкулі, Європу знає він доволі добре; в часі безпосередньо по світовій війні провадив він з поручення през. Вільсона рятункову акцію для вигодождження Європи. Своєю головною квартирою мав він у Парижі, в тогочасній осередку політичних переговорів та митарств усього світа; звідси розіслав він по цілій Європі, на захід від території окупованої більшовиками, несучи вимовлений європейській людності порятунковий від голоду та хвороб: передовсім від тифу, що прокинувся тоді був у цілій центральній та східній Європі, що теж так трагічно скоїв європейську армію. Західної України в історичній „чотирикутнику смерті“. Був. през. Гувер був також в столиці Західної України, у Львові, вступав теж до сиротинця українських воєнних сиріт при вул. Почоцького, веденого СС. Василянками.

Полишав по собі якнайкращу пам'ять правдивого філантропа та людини безсторонної. Його портрети ще кілька літ потім висіли на стінах добродійних установ Східної Галичини. Маючи докладно закреслене поле праці — рятувати людські життя — до чинної політики не мішався, хоч рік природна як „цілий чоловік“, з розумом та серцем, видів усе беззаконне, що діялося тоді в світі, а також на Західній Україні, беззавоно окупованій поляками вступив у війну не тільки през. Вільсона, але навіть мирової конференції.

Як сказано, през. Гувер мав свою головну квартиру в Парижі як шеф допомогової акції для цілої Європи. Тому й належав до найвизначніших американців з оточення през. Вільсона, хоч без політичного призначення. Саме це тим краще вможливило йому приглядатися ті політичні кулі, що тоді відкривали в Версалі. Не беручи безпосереднього udziałу в політичних митарствах та крутильствах, а тим самим і невідповідальний за ту політичну роботу, міг тим кращий суд виробити собі про це, що тоді творилося. Версаль це мале місто під Парижем, віддалене від французької столиці яких 15 миль, з славною палатою французьких королів; там саме засідала Мировна Конференція, там фабрикувалися ті трактати,

бою ідеали, особи та амбіції людські. А ненависть, страх та охота відплати теж засідали при тім столі.

„Конечна потреба звести до купи ті всі інтереси збігалася тільки конфлікти та зріджує нові. Намножилася сотня гнізд интриг. Спроба розвязати сотню питань за одним замахом створила вимріану нагоду для комбінацій та фабрикування плянів в темних закутках. Цілий світ пер до поспіху зі страху, що весь світовий лад може розлетітися на кусні.“

„Я приглядався здегенерованій конференції у її завзятій боротьбі за силу. Постепенно сили знищення відсували духові сили ідеалізму та справедливості на задній план. Вкінці правдиве замирення змеда сильна струя интриг, політичних сил та конфліктів. Воно відразу розбилося серед крутих руйнуючих компромісів та об скелі себелюбних інтересів.“

„А це мало бути замирення, явне для цілого світа та апробоване публічною опінією!... Чи ті закиди треба піднести проти провідних осіб конференції? Там було багато гідних, ба навіть героїчних мужів. Однак пугали їх не тільки сили серця самої конференції, але також чуттєві струї та домагання з їх країн. Президент Вільсон і багато інших провідників заслугоють на призначення, не на критикування, за їх боротьбу, що її вони там зводили.“

Так виглядало оце неможливе середовище міжнародної торгівлі живими народами. Серед того середовища брехні та облуди родилися теж і польське панування над Західною Україною, румунське панування над українською Буковиною та Басарабією, чеське над Карпатською Україною. Серед такої міжнародної забораності організувалася виправа Денікіна проти молодого Українського Народної Республіки.

Вислані західними державами експедиції російської реакції ослабляли український демократичний уряд у боротьбі з комуністичною напалю, від якої провідники версальської конференції старалися ще тоді відгороджуватися „кількома протом“, як висловився шеф всіх интриг та головний янгольник поневолення українського народу, французький прем'єр Клемансо.

Річ природна, що през. Гувер, як добрий американець, не бажав собі другого такого торговища волею народів по теперішній вигрі. Тому він пропонує не спішитися з остаточним замиренням, тільки радить, щоб переможні держави установили „тимчасовий мир“, визначили тимчасові границі, а по якійсь часі, коли економічне життя верне до спокую, приступили до розважування кожного питання світової політики зокрема. Таке рішення аж тоді мало набрати обов'язуючої сили, колиб свободно вибрані представники даного народу погодилися на таке вирішення.

Ніхто не має найменшого сумніву, що през. Гувер бажав (Докінчення на сторінці 3-ій)

— Воля ваша! До побачення, панотче!

І пані, забравши посуду й накривку, вийшла від о. Нестора. А той мовчки, та ненастанно порушуючи губами, почав збиратися до церкви.

IV

О. Нестор правив утрено дужо помалу. В річах обряду й богослуження він був педант. Кожну молитву читав чи співав звільна, виразно, не квалячись і не контаючи слів, і того самого вимагав від дяків. Парох місцевий, наслідник о. Нестора, о. Крайник, молодий ще й дуже живою вдачею чоловік, прийшовши до церкви в півтрянці, дуже нестерпелю в захристії. Він був патце, і його ждала довга Служба Божа з проповіддю й акафистом, а о. Нестор по утрени буде вільний. О. Крайник не дуже прихильно відносився до о. Нестора, хоча в очі йому чинився дуже покірним та послухним через те, що о. Нестор жив у дворі й як мовить „має плечі“ у колотирки. Правда о. Крайник досі не потребував протекції о. Нестора

— воркотів о. Нестор, важко хитати головою. Не служать ноги... ані груди... ні! А проте слово Боже... святий обов'язок... Ні, ніколи не згоджуся на те, щоб отак пилити, як ті наші молоді.

Цей докір, хоч загально сказаний, відносився без сумніву й до о. Крайника, котрий, по скінченні мированню ставши на Службу Богу, ще заки о. Нестор добре видахався, до біг до евангелія. О. Нестор, сидючи у кріслі, раз-у-раз хитав головою, немов дрімав, від часу до часу своїм старечим годосом підтягав ураз із даками святі співи, та все уривав, коли дяки починали за надто швидко дрібніти, і знову критично хитав головою.

Проповідь о. Крайник звичайно говорив не по евангелію, а аж по закінченню Служби перед акафистом, і для того о. Нестор не дуже довго й ждаючи мусів на кінець влостивого набоженства. Коли дяки відспівали „Буде імя Господнє“, він при допомозі Демешока встав, поправив на собі реверенду, перехрестився тричі і, взявши старий солом'яний

бичок, прямо з захристії божими дверми вийшов із церкви.

На цвинтарі було чимало народу, чоловіків і жінок із дітьми. Відповідно до старого, хоч і не дуже набожного, звичаю більша частина вірних на час казання й акафисту виходила з церкви провітритись, дихнувши свіжим повітрям, погіршити на сонечку та погудити. Одні стояли громадами коло дзвіниці, інші ходили поміж могилками, відчитуючи написи на дерев'яних хрестах та споминаючи небіжчиків, а найбільша частина сиділа здовж церковної стіни на відсонню, балакаючи про косовицю, про погоду або судачи сусід та сусідок.

Коли о. Нестор був іще парохом у Торках, він не раз гостро виступав проти цього звичаю й казав перед казанням замикаати двері церкви, щоб люди мусили слухати його наук. Тоді його поява на цвинтарі серед цих груп, святого поприбираних та занятих сумирними, хоч зовсім не побожними розмовами, справляла була велику тривогу та замішанину. Але тепер вони вже не боялися о. Нестора. Новий парох, провадячи свій обов'язок більше по ремісничому, байдужими очима гляді на цей народний звичай, а о. Нестор не вважав потрібним мішатися в його педагогічні методи і наганяти людей до церкви. Отим то його поява на цвинтарі не справила ніякої тривоги. Навпаки, старі й малі почали підходити до нього, кланяючись чемно, й цілувати його по руках.

О. Нестор, очевидно, рад був тим ознакам пошани, які показували йому селяни. Його пам'ять послабла вже: він тямив і знав по імені тільки старших своїх парохів; молодших не міг пізнавати. Та проте він ласкаво всміхався до них, гладив їх по головах, запитував, чи вони й як живуться їх батькам, а зі старшими радо вдавався в довні розмови. Треба додати, що й Демешок, котрий не відступав його за весь той час, багато допомагав його пам'яті, нагадуючи йому імена з важливіших подій з життя кожного з тих людей, що підходили до нього. (Дальше буде).

Інтереси Жінок

Не всі диктатори трактують жіноче питання однаково. Фашистські диктатори відносять до жіночого питання цілковито інше, ніж диктатура пролетаріату. Перші хотіли цілковито відірвати жінок від економічного і суспільно-політичного життя й зробити з них родильницю можливого найбільшого числа дітей, свентуально хазяйкою дому, куди стомлений політичними, економічними і мілітарними справами чоловік міг би час до часу забігати на спочинку і розривку. Щоб осягнути це фашистські диктатори славословлять дім і скріпляють найменше зведено суспільного організму, котрим дотепер була родина. Диктатура пролетаріату старається розточити те найменше зведено суспільності — родину, і накликати жінок до чогось цілковито іншого: до так званої „економічної рівності“, до змагань жінок на економічній полі, в фабриці, професії, на рилі та всіх інших діяльностях суспільного життя. Дотеперішні завдання жінок, розумне і мистецьке ведення дому, виховання дітей, і т. п., диктатура пролетаріату висміює. Жінка стане рівною чоловікові, коли буде працювати нарівні з чоловіком біля машини, в копальні, а навіть у фронтних лініях. Ці речі дають доказ рівноправності, а не розмаїжені функції біля дому, миски і ложки, кажуть вони.

Та це ще не значить, що розточуючи родину диктатура пролетаріату зовсім не дбає за підліт нових поколінь. Їм також потрібно нових поколінь, для тих самих цілей, що й іншим народам. Але продукцію нових поколінь, на думку диктатури пролетаріату, повинні жінки виконувати доречно і з мусу. Доречно в них розуміти, що вродивши дитину матір повинна резигнувати з її подальшого виховання, віддаючи ту дитину на виховання державним виховним заведенням. З мусу в тім розумінні, що ролі родження дитини ніяк не можна перебрати від жінки і передати якійсь фабриці, чи якійсь одній організації. Хоч не хоч, а ту ро-

мама. Вона також всеціло відповідальна за харч, який подає дитині та який буде тою дитини. Але придбання того харчу, роздобуття грошей на харч, на дім й інші матеріальні потреби це вже справа не жінки, а чоловіка. Знову ж можливість заробити той грош, який у фабриці, чи якійсь іншій економічній інституції, це вже справа не самого чоловіка, чи жінки, а цілої суспільності. Коли жінка журиться над тим, що її чоловік, мимо найкращої волі, не заробляє подостатком гроша, вона журиться не над жіночою справою, тільки над загальною суспільною. Також вона розв'язує не жіночу, лише загально суспільну, справу, коли покидає дім і йде до фабрики, чи де інде, працювати, щоб збільшити родинні приходи і дивинути свій дім на вищий суспільний щабель. Її участь у фабриці, чи де інде, змінює цілу суспільну структуру й через те та справа є так само чоловічою як і жіночою.

Як та участь виглядає в практиці? Ми знаємо, що в часі депресії деякі фабрики, щоб дістати дешевшу працю, наймали до різних робіт жінок. Жінкам вони платили половину того, що за ту саму роботу платили чоловікам. У висліді чоловіки втрачали роботу, а на їх місці працювали жінки. В деяких місцевостях повстали такі відносини, що чоловіки займалися хатною роботою, варили, прали, замітали хату, а жінки працювали по фабриках. Внаслідок тої зміни родинні приходи цілком не збільшились, а навпаки, зменшились на половину. Бо жінка, працюючи в фабриці, дістала за дану працю половину тої платні, що її діставав чоловік. В Америці до цього існують тисячі різних підприємств, в котрих жінки за дешевшу зарплатню платню виперли чоловіків і самі стали на працю.

Чи Лише Перемогти?

Коли американський часопис подає вістку про відбуваючуся в місцевості появи часопису конференцію, то це може бути тільки проста місцева новинка. Коли про таку конференцію подають вістки часописи в дальших місцевостях, то з того вже видно, що конференція має ширше, якщо не все-краєве значіння. Коли ж на таку конференцію відкликаються великі встанови зпоза краю, то це знак, що конференція має міжнародне значіння.

Ці заваги насуваються на донесення про відбуваючуся в Єврейській Об'єднаній Колегії в Синсинаті, Огайо, чотириденну конференцію, влаштовану організацією американських рабінів, для розгляду основ справедливого й тривалого миру в світі. Коли цю вістку подають газети далеко поза межами конференції, то це знак, що вона має краєве значіння. Коли на конференцію відкликаються такі люди, як найстарший єпископ державної церкви Англії, архієпископ Кентербері, та такий католицький духовник, як монсеньор Райен, то це знак, що значіння конференції сягає ще ширше, поза границі краю.

Можна сказати, що має вона таке значіння не лише формально, але й глибиною думок, які підіймає на тій конференції. Чи дійсно, чи вищість, коли йде вранці до фабрики, а ввечері звідтам наскрізь перетомлена вертає, в той час як чоловік клопотався фізично легким завданням, купном харчу, кухнею, пранням, шиттям і т. п.? Як що жінки переконані, що вони тим дійсно здобудуть вищість, то, безсумніву, вони повинні до цього всією силою далі прямувати.

Але, здобувши це, себто усунувши штучні соціальні різниці, створені чоловіком, їм іще таки залишиться справитися із різними тілесними й з тою ролюю, котру на них вложила природа, а котрої чоловік ніяк не буде в силі вклати, а це — привождження на світ дітей. Виконувати цю природну ролю працюючи водночас тяжко в фабриці, чи в бізнесі, буде досить важко. При завязтій і витривалості можна і це подолати. В Африці є дикі племена, в котрих жінки виконують всі важкі роботи, до ведення війни включно. Чоловіки є там паразитами, ледацями, на яких жінки дивляться з погордою. Коли може таке бути в Африці, може бути і в нас. Та залишається іще далі питання: Кому це вийде на користь?

Він звертає далі увагу, що лише невинною спільною працею можна позискати сумління людства для справедливого й тривалого мира, а передовсім совість народів англійської мови, котрі в мирових радах будуть мати рішуче слово. Він висказувався зарівно проти мира, опанованого англо-американськими державами, як проти мира, опанованого Росією або Китаєм. „Мир“, говорив він, „не може мати ніякої національної закриски. Він мусить бути наддержавний і наднаціональний“. Він закликав конференцію до просвіщення американської публіки й до утвердження її в новім ідеалізмі, який був би „здійснений ставити опір шкідливим демократичним і класичним прихильникам племенності, котрі будуть відкинутися до всякого упередження й грати на кожній слабості душі, аби вести на ніщо заходи оперти суспільний порядок на слушності, справедливості й любові“.

Що остерогу піддержав між стрічками своїм привітом на конференцію монсеньор Райен, коли він писав: „Всі люди доброї волі бажать собі справедливого й тривалого мира“. Цим він теж підляв думку, що не досить перемогти й не довести мира. Треба мира справедливого й тривалого, бо лише такий мир є справжнім миром, а лише перемога, завер-

шена таким миром, це справжній перемога.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

Нам подають: Концерт Романа Придаткевича в суботу, 26. ц. м. в Салі Української Централі в Нью-Йорку, відзначається виконанням пораз перший аж трьох нових музичних творів для скрипки з фортепіаном.

Два з тих творів це композиції Романа Придаткевича.

Перша новинка це: **Українська Рандольда** на кобзарські мотиви. Це ширше закроєна композиція, яка складається з Думи, Пісні і Танцю. Твір починає дума про бурю на Чорному морі:

„Гей, на Чорному морі, на камені біленькому, Там сидів сокіл ясний, Жалібно кивав-прокивав Та на Чорне море пильно поглядав. Що на Чорному морі все не добре починає, Зла - супротивна хвиля наступає. Судна козацькі на три часті розбиває“...

І немов припад пригадує мелодія пісні:

„Ой їхав козак та через байрак На коня похилився, За ним отець-матуся: Не їдь синку, вернись! Ой, не вернись, отець-матуся, Поїду на чужину, Та й кінч ворожий, я сам молодий То там не загину, А Дума продовжує: А третя часть тут ся має, По середині Чорного моря На бистрий хвилі, на лихий хуртовині, пропадає“...

Нараз сцена цілком змінюється. Веселі танок „Молоточки“ перебиває мелодія „Козачка“, „Метелиці“, „Горлиці“ і це все ефективно закінчує уловляти мотив першого танкового ритму.

Друга новинка це: „Невісточка“, весільний начерк.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Створення Об'єданого Комітету.

Дня 15. грудня ц. р. в церковній галі на Семі вулиці в Нью Йорку відбулися установчі збори представників українсько-американських організацій на терені Нью Йорку і після вичерпних нарад та дискусій вони створили в Нью Йорку „Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій“.

Стелан Ковальчук, голова Комітету Союзів Відділів, за починком котрого відбулись ті збори, відкрив збори короткою промовою і пояснив цілі зборів. Він сказав, що на терені Нью Йорку вже давно дався відчувати брак такого Об'єданого Комітету і через той брак громадська праця ниділа. Після того списано і відчитано представників різних організацій.

Прийнятими були: Стелан Ковальчук — Комітет Відділів У. Н. С., Нью Йорк, Н. Й.; Мартин Малетич — „Дністер“ 361 від. У. Н. С.; Євген Ляхович — 204 від. У. Н. С.; Іван Галичич — 361 від. У. Н. С.; Петро Кучма — 361 від. У. Н. С.; Василь Павлюк — відділ „Провидіння“; Михайло Ликтей — в. 69 У. Н. С.; Андрій Мельничук — Українське Університетське Товариство; Василь Винницький — Укр. Церковна Громада св. Юрія в Нью Йорку; Іван Бобецький, Стелан Хархан — Т-во Золота Ліпа; Стелан Курляк — від. 435 У. Н. С.; Павло Стахів, Михайло Коваль — Братство св. Володимира від. 130 У. Н. С.; М. Підгаліч — Комітет Відділів У. Н. С.; Михайло Кравчук — Союз Бізнесменів; Теодор Шимкович — укр. відділ А. Ч. Хреста; Микола Близняк — 204 від. У. Н. С.; Люба Ковальська — мол. хор, Нью Йорк-Нью Джерзі; Софія Федорич — Укр. Універ. Товариство; Софія Починюк — хор молоді; Станіслава Гурин — Сам. Золотий Хрест в. 1; Марія Близняк — Сам. Зол. Хрест в. 15; Марія Марусевич — Союз Українок в. 3; Марія Демидчук — в. 293 У. Н. С.; Катерина Джорджія, Розалія Красновська — укр. відділ А. Ч. Хреста; Марія Ригель — від. „Провидіння“ ч. 1; Степанія Галичич — в. 455 У. Н. С.; І. Ватралик — в. 66 У. Н. С.

По прочитанні прийнятих делегатів, серед яких було чимало молоді, представник зборів заявив, що є заступники 90% нашої ньюйорської організованої громади. Після того приступлено до вибору президії зборів. Вибрано: Д. Галичича — президентом; Марію Марусевич — заступницею; секретарями: Мартину Малетича від української мови, Любу Ковальську від англійської.

Перебираючи збори пред-

сідник Д. Галичич заявив, що в теперішню хвилю ми не то, що не можемо послаблювати нашої громадської роботи, але мусимо її скріплити. Бо саме тепер Америка є в війні і треба всім працювати, щоб виконати як слід ті обов'язки, котрі на нас накладає війна. Щоб це можна як слід виконувати треба гуртуватися в Об'єднані Комітети, бодай з такими організаціями, з котрими можна буде співпрацювати. Після цього розвинулася широка дискусія. Всі привітали заявлені за потребою створення такого об'єданого комітету. Після дискусії приступлено до ухвалення назви комітету і вибору уряду. Ухвалено таку назву: „Об'єднаний Українсько-Американський Комітет міста Нью Йорку“, по англійськи: „United Ukrainian - American Committee of New York City“.

До уряду увійшли: Стелан Ковальчук — президент; місцепредседники: Марія Близняк і Андрій Мельничук. Секретарі: Мартин Малетич від української мови, Люба Ковальська від англійської. Касієр — Михайло Кравчук; фінансовий секретар — Стелан Курляк. Контрольна Комісія — Катерина Джорджія, Марія Ригель, Михайло Ликтей. Серед поданих тут членів Екзекутиву є лять осіб, що роджені в Америці. До ширшого комітету входять по одному представникові від кожної заступленої організації.

Крім того збори вибрали як свого представника для різних контактів, конференцій і заступництва перед корінно американськими й українсько-американськими організаціями Дмитра Галичича. Також збори вибрали комісію зложених з Е. Ляховича, М. Ковалю, С. Шумейки і С. Курляка, котра має виготовити організаційний статут, що, змішав би в собі головні основи праці Комітету, як теж права та обов'язки поодиноких організацій, входячих до нього. Поручено теж справу вкладки до Комітету і рішення, щоб висоту вкладок залишити до волі поодиноких організацій, з апелем, щоб ті вклади не були занадто низькі. Також рішено запросити до участі в Комітеті ще інші наші організації, яких адреси подали присутні делегати.

Нововибраний президент С. Ковальчук забрав слово і закликав прийнятих, щоб як слід виконували свої обов'язки, щоби на чергових річних зборах можна було виказатися доброю працею. Збори ухвалили в найкоротшому часі знов скликати збори, на яких можна було затвердити статутний план праці.

Прийнятий.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З ювілею на А. Ч. Хрест.

Прийтелі й родина громадяни Лазоринишні прибули численно до церковної галі, щоб їм зложити побажання з нагоди 25-ліття їхнього подорожного життя. Громадянин Завадський попросив до слова о. Турлу, а цей побажав від себе і присутнім Ювілятам діджати 50-літнього ювілею. Пані Анастасія Бігун згадала при кінці милої забави за Американський Червоний Хрест: На ту ціль зібрано \$14.15, які відіслано до заряду А. Ч. Х. в Рочестер. Зложили: громадяни Лазоринишні \$2, а пані Рерчик і Бігун по \$1, а решта дрібними.

“We cannot have all we want if our soldiers and sailors are to have all they need.”
— Franklin D. Roosevelt

EVERYBODY BUY WAR BONDS

Слава Богу, Що Минулось, Бодай Не Верталось!

(Докінчення з сторони 2-го!)

би якнайкращого замирення світа та найбільше справедливого порядку в світі. Однак же пропонувавши ним способи замирення осягнути свою ціль? Можна сказати напевно, що ні. Тимчасові границі визначували переможні держави, деякі самі зацікавлені в тім, щоб неправдою та підступом набуте панування над землями інших народів затримати й на майбутнє або ще й нові землі добути. Найкращий доказ того, це приклад Західної України. Панування добуте такими неморальними способами серед стухлої Версальської атмосфери стараються поляки зберегти й на майбутнє. Польська преса, ба навіть польська Рада Народова в Лондоні називає так добуте панування над українським народом „правами Польщі“. Не дивиння зрештою, бо теперішній президент Ради Народової Габські у одній публікації перед війною навіть сам хвалиться, що він обривав Мирову Конференцію в справі Галичини.

Але так само з другого боку більшовики стараються зберегти за собою панування над Західною Україною добути в угоді з Гітлером (1939). Ні одні ні другі не питаються українського населення про його справжню волю, а воно, знаємо напевно, є проти польського, але рівно так само і проти більшовицького панування над Україною. А якраз ті дві зацікавлені держави малиб вирішувати ті „тимчасові границі“ на українських землях!

Дальше, яка є сила на світі, щоб державу, що „тимчасово“ дістане владу над чужою територією, потім усунути, колиб

конференція вирішила інакше. Практика з попередньої війни навчає, що доконані факти, себто безправне загарбування, скорше удержувалися, ніж найшляхетякя сила, щоб безправного посідача усунути з тої землі. Хтож буде зачинати нову війну в обороні справедливості?

Вкінці, чи є можливий свободний вибір представників народу під чужинським володінням. Такі „вибори“ відбувалися на Західній Україні під польською окупацією 1922 року, 1940 року під червоною окупацією. Але ніхто й на хвилину не сумнівається, що „такі вибори“ не мали права говорити в імені українського народу. Виразники правдивої волі українського народу сиділи тоді у польських концетраційних таборах, у большевицьких тюрмах, або на Сибірі. Нині, під гітлерівською окупацією, є вони знов в тюрмах або в підпіллі.

Зреалізувати священне бажання през. Гувера щодо справедливого упорядкування світа булоб тільки тоді можливе, колиб усі спірні країни, між ними в першу чергу цілу Україну, по остаточнім розбитті нашістично-фашистських сил окупувала американська армія і колиб доперва під тою незацікавленою американською тимчасовою владою відбувся свободний вияв волі українського народу та інших народів, покритих негромадянськими неморальними Версалем та подіями по 1919 році. Тільки тоді буде можна говорити про рішення свободної волі українського народу! А як воно випало, що до цього немає у нас ніяких сумнівів.

ВІДЗНАЧЕННЯ ГАЗЕТАРЯ.—Ліо Динер, військовий кореспондент, дістає відзначення „пурпурового серця“ від генерала Фредендала, що командував американськими військами при їх висаді в Орані, в Алжирі. Динер, шукаючи вісток для своєї газети, пішов з вожаками й не дивинся, що довкола нього свистали кулі.

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картина нової історії українського народу).

17)

Таку чудасію впровадили червоні окупанти свідомо, щоб унеможливити всяку наукову працю в академії, а саму ту установу обернули в збірніще комуністичних галабурдників. Річ природна, що всієї тої „громадськості“ як цю профанацію української науки стала тепер називати комуністична преса, не було ніколи й донині нема в російській, так званій „Всесоюзній Академії Наук“. Це був тільки злобний московський винахід для хахлі.

Ось як описує казюний комуністичний кореспондент на терені академії часті „тої громадськості“ в нищенні найбільшого українського історика М. Грушевського: „Дискусія (в якій брали участь теж представники робітників) викрила цілковито буржуазну та фашистську суть наукової та політичної діяльності представника буржуазної науки — акад. М. С. Грушевського. (Відомо, що акад. Грушевський був близький до соціалістичних поглядів). Ця дискусія не тільки зняла з М. С. Грушевського авреолу наукової незаперечності, а вона й показала уся шкідливість для трудящих мас тої наукової та політичної роботи, що її він і веде акад. Грушевський. Дискусія також викрила всю ту роботу, що проводив згаданий академік для імперіалізму, для реставрації капіталізму у нас. В наслідок цієї дискусії група наукових робітників, учнів М. С. Грушевського, визнавши шкідливість роботи, що її проводив Грушевський, склала заяву про своє бажання боротися проти цього. Але реальність цієї заяви, як і інших заяв має бути перевірена тільки їх дальшою практичною діяльністю. На це тепер чекає все дійсно радянське в академії наук“.

Ось так виглядала та радянська „громадськість“, що обертала академію в позорище в суд туманів над вченими світової міри.

Мабуть небагато вже й міг зробити для ратування престіжу академії і комісар М. Скрипник, бо процес Спілки Визволення України та „виритий“ заговор в установі, що підлягала його resortові, сильно захитали досі здавалося незрушним його становище. Посипалися напади червоно-московських шовіністів і на самого Скрипника, що поведло його до його трагічної смерті 1934 року.

По його смерті московські комуністи вже не дуже й числилися за опінією. Більшість видань природничо-технічного відділу переходить таки на російську мову. Наукових праць, з обсягом української мови, літератури, історії чи інших українознавчих наук, оскільки їх ще взагалі можна назвати науковими, появляється щораз то менше. По якимсь часі йби відновлено журнал „Україну“, а цілий перший зшиток наповнений до огиди понижуючими людську гідність покаяними статтями; одна „вчена розвідка“ вийшла навіть спід пера самого Сталіна, а саме його вказівки як складала історію радянських народів. Це вже був вершок глуму над українсь-

кож збирати наново розсипані наукові сили, підхривувати молоді.

Повоєнний період наукового життя Західної України всеж таки зазначився помітною роботою. Тим більше слід це підкреслити, що Наукове Товариство ім. Шевченка за польської влади не то ро не діставало з боку польської держави майже ніякої матеріальної підтримки, але навпаки стрічалося з перешкодами передовсім з боку скарбових влад, що за часів влади підсудників обкладали товариство нестерпимими податками, дарма, що це була установа чисто культурна.

Перші повоєнні роки треба було посвятити майже виключно на відбудову матеріальної сторони товариства, що сталося під головством першого та другого повоєнного президента акад. Щурата та Студинського, щоб на сяко тако упорядкованій матеріальній базі вести дальше наукову працю та розбудовувати наукові інститути найвищої наукової установи Західної України.

В першу чергу побільшилася значно бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка майже вдвоє, головню завдяки живому книжковому обмінові зі Східною Україною в часі світового розвою української науки в Київській Академії перед її розгромам 1930 року, в часі так званої українзації. Дальше зростає теж зрозумілий громадства для потреби збирання цінних слідів українського культурного життя. Не диво, проте, що більша частина архівів визвольної боротьби та акти українського життя під Польщею, як наприклад, архів Тайного Університету у Львові, Пласту і тощо збагачили архів товариства.

(Дальше буде).

ПОВІТРЯНА КАТАСТРОФА.

ПУЕБЛО (Колорадо). — В повітрі, під час лету, один військовий літак наїхав на другого і відтяв йому хвіст. Літак без хвоста рунав у землю і розбився, потягаючи за собою сім військових осіб у жертвах.

ПОДАРОВАНО КАРУ ВІЗНЕВИ.

НЮ ЙОРК. Суд подарував кару старому в'язневі, Джеймсу Овенові, що втік з тюрми 19 літ тому і після того вживався та був приміром громадянином, живучи під назвистем Філіп Соливе. Овен колись вкрав річ вартості \$10 і за те дістав півтора року тюрми.

УЧЕНИЦЯ ПОБИЛА УЧИТЕЛКУ.

НЮ ЙОРК. — 16-літня учениця нігрянки, Пенело Джонсон, побила свою власну учительку, коли та, знайшовши біля неї фляшку з вином, звеліла їй піти до директора школи. Вийшовши від директора учениця напала на учительку і її побила. Її віддано судовим властям.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕЩО ПРО U. S. O.

Бачу, що в „Свободі“ згадується не раз за жертви, що їх складають американські українці для організації ЮСО. Відколи я в війську знаходжуся вже на четвертій місяці. І всюди знаходжу приюті ЮСО, гарно умебльовані з книжками і часописами. Є куди зайти, відпочити, чи прочитати якусь книжку чи якийсь журнал. Ос тут, в Стактон, Каліфорнія, заряд ще докладає старани, щоб кожній суботи була окрема артистична програма для воїнів. Я був на такій програмі 5 грудня. Виступали знамениті американські артистичні сили з танками і піснями різних країв і народів. Виступали теж і воїни, найбільше з Нью Йорку, що дістали найбільше оплесків. Та найбільше вражіння викликала диточа програма. Була зложена з дітей „симфонічна оркестра“.

Діти теж віддавали різні комічні сцени, а ролі дівчат переробили хлопці. Було теж багато різних промов. Між іншим говорило трьох священиків. Хочу зазначити, що воєк, що є присутній на такій програмі, забуває на хвилину за війну та різні журні, а це добре, бо це свого роду відпочинку, який потрібний, щоб набратися нових сил. А таких сил нам усім треба, а найбільше тим воїнам, що є з українського роду, бо вони ще мають завжди на думці й те страшне горе, яке переносить многострадална Україна.

Згадую за те, щоб запевнити тих українців, що жертвують на ЮСО, що вони роблять дійсно добре діло. Та організація заслугоє на загальне попертя. Ваші жертви ідуть для ваших синів, братів чи знайомих. Тому, коли де закликають складати жертви на ЮСО, давайте на ту ціль. І давайте щиро й щедро.

Томас Івасечко, Кемп Стактон, Каліфорнія, член 301 від. У. Н. Союзу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАїнського НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ-САМИМ СТАВІТЬСЯ СПІВ-ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕГО ОРГАНІЗАЦІ.

Доступні в кожній годині. Нема потреби зважати на годину, бо наші услуги є доступні в кожній порі дня чи ночі, бо ніхто не може передбачити, коли йому випаде якась пекуча потреба.

Пам'ятайте також, що наші услуги є доступні для кожного в такій мірі, як і доступність щодо часу.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS 77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne Phone: BErgen 4-5989 Bayonne 3-0540

AS HIS HANDS PULLED FREE, THE DRUNKEN SCRAGG SAW WHAT WAS HAPPENING.

HE LUNGED FORWARD AND GRABBED THE ROPE THAT STILL DANGLED FROM ONE OF TARZAN'S WRISTS.

Але саме в тій хвилині паний Скраг дивився на Тарзана і завважив, що сталося. Не думаючи довго він кинувся до Тарзана.

Тарзан мусів перебігати попри Скрага. І той зумів схопити кінець мотузка, що баламкався з одною руки Тарзана.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. — Річні збори Тов. Укр. Січ. від. 170, відбулися в неділю, 27. грудня, в гол. 5. ввечір, в У. Н. Домі. 181-183 Файт уа. Просимо всіх членів прийти на ці річні збори, бо є важкі справи до вирішення. Буде звіт фін. секр. і інших відділових урядників з діяльності з минулого рік і буде точний звіт з базис. Просимо дог. перед членами приїхати снід. Також просимо членів на зборах зголосити до відділових секретарів на яку суму закупили воєнних бондів, бо це потрібне для підрахунку У. Н. Союзу. По річних зборах і виборі уряду буде весела неспіванка для своїх членів і членів. — За уряд: О. Логин, предс. М. Фурка, кас.; Т. Наконечний, фін. секр. 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

Д-р ВОЛОД. ГАШИЦЬ УКРАїнський ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 690 S. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel.: EXsex 3-5066 Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 6 до 8 ввечір. В неділі згідно з умовою.

БОЛІНІТ

Рапи на ногах, опухлі ноги, набряклі жовті, болючі ноги, флегмі (запалення жовті), пухляк або болючі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операцій.

Лікує згублення литок і котинів. Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, в понеділок і четверг від 1 до 8:30 ввечір. Нема урядових годин у неділі.

Dr. L. A. BENLA 320 W. 86 St., New York City Більсько Бродвею. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Даром зилля пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять на недомаганні шлунка й випробувавши коштовні ліки й зель, а не найбільш полекси. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертона, котрих не заперечується ні вагітність, а споживається і натуральній формі. По важитті пробки перекоханість, як скучно ділають в недомаганні таких, як хвіст шлунка, газів, нестерпність, запір, брак апетиту, біль голови й інші недомаганні, котрі походять зо злого травлення. Щоби перекоханість, пишіть по пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах. [] \$1.00 за 1 коробку Мілертону [] \$1.50 за 2 коробки Мілертону [] \$2.00 за 3 коробки Мілертону

Пишіть за зиллям Мілертон у ваший суспільній аптеці, а як там його не мають, то пишіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U, P. O. BOX 628, NEWARK, N. J. Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. (Ці ціни важні лише при замовленні просто з головного офісу.)

СТІННИ КАЛЕНДАРІ а адресою церкви по 25 центів з пересилкою замовляйте у: Rev. PETER ZURAWETZKY 1745 Washington Ave. at E. 174 St. Bronx, N. Y.

ДО КАСЬКИ МАСЛОХ, теперішній адреса не відома, але остання відома адреса була Магистрська, пов. Лиско, Галичина, Польща.

Осьим повідомляється вас, що остаточне рішення на розв'яз. у. т. було прийняте проти вас у процесі Пола Маслох, а також знаємо як Числа Маслох, ваш муж, яке буде вислухати в Суді Комон Паіс ч. 1 для повіт Філадельфії, Версена Сесія 1939, ч. 234, а поведімо, для 25 січня 1943 о 10 годині рано, в котрій то дні Ви маєте явитись і подати причину, якщо як маєте, чому такий розв'яз. не повинен бути призначений проти Вас в Суді Комон Паіс ч. 1. Кімната А, ч. 246, Сіті Гол, Філадельфія, Пенн.

BRENNER & BRENNER Harry N. Brenner, Attorney for Plaintiff 510 Bulletin Building Philadelphia, Pa.

УВАГА! УКРАїнці з ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦЬ ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ ОДИНОКИЙ УКРАїнський ЗОЛОТНИК (НОВІЙ) на Філадельфію 1. околици.

продає всякі річі, входячі в склад біжутерії, як: заручинні і шлюбні перстені, годинники першорядних фірм для мужиків і жінок, як різнож. всяку срібну столову посуду, по якихось цінах, як по інших скляних (шторах) чи по серебрах.

Зайдіть, або напишіть, і переконайтесь у правдивості цього оголошення. Значний опус для тих, що купують дарунки для жонірів в американській армії. ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ 2928 Poplar St., Philadelphia, Pa. Українці, пам'ятайте на хліч: СВИП ДО СВОГО!

ПРОДАЮ ДОМИ, ФАРМИ, РЕСТОРАНИ, САЛУНИ, БУЧЕРНІ, ГРОСЕРНІ й різного роду бізнеси. Погадожкою нотаріальні справи. Продаю різного роду аскурацію ПЕТРО БАРТІВ Real Estate & Insurance Broker Notary Public 309 E. 14 St., New York, N. Y. Phone AL 4-8254

СТІННИ КАЛЕНДАРІ

Вже маємо календарі на 1943 рік.

Просимо наших агентів і сторників замовляти календарі дитячкорше. Для сторників виробляємо календарі і друкуємо їх фірму.

Чудові Краєвиди, Патріотичні, Релігійні. Свята зазначені червоно, пости зазначені рібною. Ціна одного календаря з пересилкою 25 ц. 6 календарів за \$1.25. 12 календарів \$2.25. 25 календарів \$3.75. 50 календарів \$7.00. 100 за \$13.50.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ „Христос Радіється“, в формі книжечок з відповідними вітаннями, ціна за дозін 60 ц. 50 карток \$1.75. 100 карток \$3.00 з пересилкою. Шалюні хустини білі або чорні з рожами, одна \$2.50 з пересилкою. На складі Ойхана Імеліна, Мак і багато інших річей, потрібних на Свята. Спіс календарів посилемо даром.

Замовлення: посилайте до: UKRAINIAN BAZAAR 170 E. 4th St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. ● Аналіз крові для подружжя свідочства. ● Геморойди й желяки лікується без операцій.

223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години: 10—8; неділя 11—2. Жінка-доктор до обслугов. X & Флюорскоп.—Екзамінація \$2.00

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ МЕБЛІВ "GRANT CIRCLE" UPHOLSTERY CO., Inc. 2469 WEBSTER AVENUE Near 188th St. BRONX, N. Y. Має на складі РІЗНІ МЕБЛІ доброї якості, по демпеш ціні. Telephone: FOrdham 5-4668.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН І лише ОБСЛУГОВЕМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАїнські ПОГРЕБНИКИ Обслуга шира і чесна 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАїнський ПОГРЕБНИК заряджує погребом по ліні так низькій як \$180. ОБСЛУГА НАКРАМЦА. JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 6th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$180. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАїнський ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЇ й ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ПРЕМА УКРАїнський ПОГРЕБНИК ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel.: MEdison 5-6577

WITH PERFECT MUSCULAR CONTROL TARZAN STOOD MOTIONLESS AS THE RAT GNAWED THE BLOODY ROPE.

FINALLY ONLY A FEW STRANDS REMAINED. THE APE-MAN TUGGED. THE ROPE BROKE.

AS HIS HANDS PULLED FREE, THE DRUNKEN SCRAGG SAW WHAT WAS HAPPENING.

HE LUNGED FORWARD AND GRABBED THE ROPE THAT STILL DANGLED FROM ONE OF TARZAN'S WRISTS.

З кам'яним спокоєм Тарзан стояв і слухав, як щур перегризає закований мотузок, що зв'язував його руки.

Він чув, що тиснення шнурка чимраз більше слабне. Далі він сіпнув руками і шнурок зовсім розірвався. Тарзан був вільний.

Але саме в тій хвилині паний Скраг дивився на Тарзана і завважив, що сталося. Не думаючи довго він кинувся до Тарзана.

Тарзан мусів перебігати попри Скрага. І той зумів схопити кінець мотузка, що баламкався з одною руки Тарзана.

ТАРЗАН, ч. 690. В лапці.